

Asia: VN/11423/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi sosiaali- ja terveydenhuollon valvontalaiksi

Taustatiedot

Vastaajatahon virallinen nimi

Esperi Care

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi

Eeva Ketola

Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot

eeva.ketola@esperi.fi

Lausunnonantajan lausunto

1. Onko lain soveltaminen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuussa oleviin tahoihin riittävä (1 §, 4 § 1 kohta)?

Kyllä

2. Onko lain soveltaminen samanlaisena kaikkiin palveluntuottajiin niiden oikeudellisesta muodosta ja toiminnan tarkoituksesta huolimatta perusteltu ratkaisu (1 §, 4 § 2 kohta)?

Kyllä

3. Parantavatko palveluntuottajalle ja toiminnalle asetetut edellytykset asiakas- ja potilasturvallisuutta (2 luku, 16 §)?

Kyllä pääosin

4. Vähentääkö palveluntuottajan ja sen palveluyksiköiden erillinen rekisteröinti, palveluyksiköiden siirtokelpoisuus ja riskiperusteinen hyväksymismenettely palveluntuottajan ja viranomaisen hallinnollista työtä (16 §, 21 §)?

Kyllä pääosin

5. Vähentääkö yhteisen palveluyksikön käyttömahdollisuus palveluntuottajan ja viranomaisen hallinnollista työtä ja parantaako se mahdollisuuksia valvoa toimintaa kokonaisuutena (4 § 6 kohta, 22 §)?

Kyllä

6. Onko valtuutetun palveluntuottajan käsite ja tehtävät perusteltuja (4 § 6 kohta, 22 §)?

Kyllä pääosin

7. Onko valtuutetun palveluntuottajan käsitteelle muita vaihtoehtoja?

Ei kantaa

8. Onko palvelunjärjestäjän ja palveluntuottajan omaavalvontaa koskevat säännökset riittävät (4 luku)?

Kyllä pääosin

9. Ovatko valvontaviranomaisen keinot riittävät asiakas- ja potilasturvallisuuden kannalta (5 luku)?

Ei kaikilta osin

10. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon valvontalaista?

Kiitos mahdollisuudesta lausua valvontalakiehdotusta. On hyvä, että julkinen ja yksityinen sektori ovat yhdellä viivalla ja läpinäkyvyys on hyvä asia. Hyvää on myös se, että palveluyksikkö voi koostua monesta eri fyysisestä toimipaikasta. Palveluyksiköllä voi olla 1 vastuuhenkilö – ja itse asiassa palvelualalla voi olla 1 vastuuhenkilö.

Kuitenkin seuraavia asioita tulisi huomioida lain jatkovalmisteluissa:

yksityisen sosiaalihuollon johtamista tulee käsitellä, kuten terveydenhuollon johtamista, jossa johtaminen on hallinnollinen tehtävä ja voi koskea useampaa yksikköä, sillä lailla, että päivittäisjohtaminen on turvattu riittävällä esihenkilötyöllä (tiimivastaavat) ja varahenkilöillä.

Yleisesti on vähän epäselvä muuttuuko rekisteröinti-asia mitään

Rekisteröitävien tietojen kohdalla on kirjattu: ”Palvelutoimintaan osallistuvan palveluntuottajan oman henkilöstön, työvoimanvuokrauksena ja alihankintana hankitun henkilöstön määrä ja koulutus eri palveluissa;” – mielestämme vain olennainen / välttämätön tieto pitäisi tallentaa. Esimerkiksi henkilöstörakenne voi muuttua koko ajan lähtötilanteesta. Joskus joutuu vuokramaan enemmän henkilöstöä ja joskus ei yhtään, joten miten voidaan perustella, että tieto on aidosti olennainen? Jos tästä lähtötilanteen henkilöstömäärästä poikkeamista pidetään olennaisena muutoksena, niin silloin pitäisi koko ajan ilmoittaa muutoksista Soteriin. Se johtaisi siihen, että ilmoituksia tehdään joka viikko tai joka päivä. Näin ollen voidaanko silloin tietoa pitää välttämättömänä?

Asetuksessa voisi tarkentaa myös, että välillisen työn resursseja ei tarvitsisi ilmoittaa, vaan palveluntuottajille annettaisiin vapaus järjestää ne ostotyöllä, omalla työllä tai digitalisoimalla ilman, että nykyinen malli olisi lukittuna rekisterissä.

Lupaprosessikokonaisuudesta voidaan todeta, että malli on ehkä kevyempi kuin nykyinen lupaprosessi, mutta se ei ole täysin selvä. Tiedonsaanti on määriteltävä tarkemmin. Ymmärrämme, että yrityksen elinkelpoisuus ja kaupparekisterissä olo on varmistettava, mutta jatkuva tulostietojen raportointi ei ole perusteltua. Jos tähän päädytään, tilinpäätöstietojen on oltava julkisia myös julkisella toimijalla ja jossakin julkisesti saatavilla.

Järjestäjän valvonta jää ylimalkaiselle tasolle. Puhutaan vain kehittämisestä yms. Miten esim. THL arvioi järjestäjien onnistumista suhteessa hyvinvointialueitten asukkaiden palvelutarpeeseen. Kohdistuuko Hyvinvointialueisiin myös sanktioita?

Järjestäjä ei voi olla valvojan kumppani vaan on itsekin valvonnan kohde. On riski, että hyvinvointialueet tekevät omavaltaisia päätöksiä palvelujen sisällöistä, jolloin perustuslain mukaiset yksilöiden samankaltaisen kohtelun vaateet eivät toteudu.

Rekisteröintiä koskeva päätös

”Erikseen säädettäisiin, että valvontaviranomainen voisi tarvittaessa rekisteriin merkitsemistä koskevassa päätöksessä asettaa asiakas- ja potilasturvallisuuden varmistamiseksi välttämättömiä ehtoja nykyistä sääntelyä vastaavalla tavalla” – eli käytännössä voivat mielivaltaisesti asettaa edelleen ehtoja.

Olisi tärkeää, että valvoja pysyy valvojan roolissa, THL antaa ohjeet ja STM valmistelee lait. Ei ole perusteltua, että Valviran roolissa aletaan tehdä lainomaisia tulkintoja valvojana, ei linjausten tekijänä. Mikäli tämä kohta tulkitaan vanhalla tavalla, niin muutos luvasta rekisteröintiin ei muuta mitään.

Rekisteröinnissä ”Viranomaisen kontrolloisi esimerkiksi henkilöstön ilmoitetun määrän ja pätevyysrakenteen suhteessa asiakkaiden määrään ja tuotettavaan palveluun” Tämä kohta on aivan liian harkinnanvarainen! Todella tärkeä saada tähän täsmennystä. Ainoastaan lain mukaisuutta tulisi tarkistaa!!! Ei voi antaa lain ylittävää linjausmahdollisuutta tässä asiassa

Mikä on palveluntuottajan oikeussuoja, jos viranomaisen ei suostuu rekisteröimään palvelua ilman, että tuottaja tekee viranomaisen vaadittavat muutokset? Saammeko valituskelpoisen päätöksen (kielteisen), mutta emme voi käynnistää tuotantoa? Tämä on heikennys, koska nykyään saamme lupapäätöksen, joka voi poiketa meidän hakemuksestamme ja silti voimme käynnistää tuotannon lupapäätöksen mukaisesti, mutta samalla valittaa päätöksestä. Näin ollen toiminnan käynnistäminen ei vaaranna ja oikeussuojakin toteutuu

Rekisteröinnin kannalta olennaiset muutokset pitää täsmentää:

Voisi linjata, että kaikki, mikä parantaa asukasturvallisuutta, ei ole olennaista muutosta (esim. asiakaspaikkamäärän vähentäminen, henkilöstömäärän kasvattaminen, henkilöstörakenteen / ammattinimikkeiden muutos eivät ole olennaisia muutoksia.

”Viranomaisen tulisi suorittaa arviointi viipymättä kaikki tiedot saatuaan. Tämä tarkoittaa, että arviointi olisi lähtökohtaisesti suoritettava noin kahden tai kolmen viikon kuluessa siitä, kun sillä on ollut kaikki lakisääteiset tiedot käytettävissään” – Tämä on hyvä asia.

54 §. Julkisen palveluntuottajan rekisteröinti. Ehdotetun säännöksen 1 momentin mukaan 51 §:n 1 momentissa tarkoitetut julkiset palveluntuottajat saavat jatkaa toimintaansa lain voimaantulon jälkeen 5 §:n estämättä, vaikka lakiehdotuksen 3 luvun rekisteröinti tulisi julkisten palveluntuottajien osalta voimaan myöhemmin. Julkisen palveluntuottajan olisi kuitenkin noudatettava muutoin lain säännöksiä heti lain voimaantullessa.

Julkinen palveluntuottajan olisi annettava valvontaviranomaiselle 16 §:ssä tarkoitetut tiedot rekisteröintiä varten ennen 3 luvun voimaantuloa. Valvontaviranomainen tallentaisi saadut julkisen palveluntuottajan antamat tiedot valtakunnalliseen palveluntuottajien rekisteriin maksutta 31. joulukuuta 2028 mennessä.”

Tässä puhutaan kuitenkin rekisteröinnistä. Eli ei vaan tietojen tallentamisesta. Rekisteröinti prosessi on kuvattu 3 kappaleessa ja siinä arvioidaan myös tilat. Hieman tulkinnanvarainen tuo tietenkin on, mutta jos verrataan edelliseen kappaleeseen, jossa yksityisten luvat käydään läpi – niin siinä sanotaan kuitenkin näin: Aikaisemman luvan ja tehdyn ilmoituksen rekisteröinti. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten perusteella myönnetty lupa tai rekisteröity ilmoitus yksityisestä sosiaalipalvelusta tai yksityisestä terveydenhuollosta on voimassa lain voimaantulua

4 luku Omavalvonta

Palvelujen omavalvonta-ohjelma ei sovellu palveluntuottajien strategiaan, eikä sillä ole riittävää lisäarvoa huomioiden jo olemassa olevat veloitteet seurata toimintaa, etenkin 3 kk välein. Omavalvonta-ohjelma ei ohita strategia, vaan sisältyy yrityksen strategiaan. Strategia määrittää toimintaa, ei omavalvonta-ohjelma (OVS+ lääkehoito).

”Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, miten palvelunjärjestäjän tulisi menetellä, jos palveluntuottaja tai tämän alihankkija ei korjaisi epäkohtia tai puutteita palvelunjärjestäjän asettamassa määräajassa. Palvelunjärjestäjän olisi tarvittaessa ryhdyttävä toimenpiteisiin palveluista

maksettavan korvauksen alentamiseksi tai maksamisesta pidättymiseksi. Palvelunjärjestäjän olisi myös ryhdyttävä toimenpiteisiin sopimuksen irtisanomiseksi tai purkamiseksi, jos palveluntuottajan rikkomukset ovat olennaisia tai toistuvia.” – Pidämme outona, että sopimuksellisia asioita kirjataan lakiin?

”Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä, että omavalvontaohjelman seurannassa tulisi ottaa huomioon asiakkaiden, potilaiden sekä heidän omaisten ja läheisten kokemuksia. Myös palveluyksikön henkilöstöltä tulisi säännöllisesti kerätä palautetta.” – Myös THL kerää, ja palvelun järjestäjät keräävät. Eikö riittäisi / olisi järkevää, että linjataan, että tuottaja kerää ja toimittaa THL:lle ja järjestäjälle (päällekkäisiä keräyksiä ei tehdä)

Rikosrekisteriote

”Palveluntuottajalla olisi puolestaan velvollisuus tarkistaa työntekijöiden rikosrekisteriote iäkkäiden ja vammaisten henkilöiden sosiaali- ja terveystalveissa tämän lakiehdotuksen 28 §:n mukaisesti.” – ok, mutta minkä rikoksen tekijä? Otteesta tulisi ilmetä, onko henkilö tuomittu rikoslain nojalla esimerkiksi sukupuoliseiveellisyttä loukkaavasta teosta, seksuaalirikoksesta, törkeästä henkeen tai terveyteen kohdistuneesta rikoksesta taikka huumausainerikoksesta) ei saisi tehdä SOTE-työtä? Se pitää määritellä, kuten lasten palveluissa, muutoin säännös on turha. Mikäli sitä ei ole määritelty tarkemmin, se voi johtaa syrjimissyytöksiin. Onko meillä oikeus olla palkkamatta rikoshistorian perusteella?

5 luku Sosiaali- ja terveystalvelujen viranomaisvalvonta

”Valviran vastuulle säädettäisiin voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti sellaiset valtakunnallisesti merkittävät asiat, joissa on tärkeää saada aikaan valtakunnallisesti yhtenäinen linjaus. Tällaisia voivat olla esimerkiksi uuden lainsäädännön tulkintatilanteet ja tilanteet, joissa ei muusta syystä ole muodostunut vakiintunutta viranomaiskäytäntöä, sekä sellaisen toiminnan asianmukaisuuden arviointi, josta ei ole olemassa säännöksiä tai valtakunnallisia suosituksia. Periaatteellisesti tärkeitä ja laajakantoisia asioita voivat olla myös esi-merkiksi merkittävät sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämiseen

liittyvät muutokset” – Olisi erittäin tärkeä rajoittaa tätä. Tässä annetaan Valviralle erittäin suurta harkintavaltaa asettaa / tehdä lakiin vertailtavien (yhtä sitovia) linjauksen tekemistä. Aikaisemmin Valvira ja AVI:t ovat sopineet ohjeistuksista, joka on tarkoituksella jätetty pois lain säädännöstä, tai ottaneet paljon tiukemman linjan kuin lain säädäntö (voidaan tässä antaa paljon konkreettisia esimerkkejä). Viranomaisen tehtävä pitäisi rajata lain valvontaan ei ”lain” tekeminen

Luku 8 Voimaantulo

Miksi julkistuotannolle on annettu näinkin pitkä aikataulu? Yksityiseltä sektorilta on vaadittu paljon isompia muutoksia paljon lyhyemmässä aikataulussa. Onhan se niin, että kakki julkiset joutuvat myös "uudelleen" rekisteröitymään? Menehän toimitilojen rekisteröinti samalla tavalla, kuin yksityisellä puolella, kuka arvioi

Ketola Eeva
Esperi Care Oy